

Dr. Gubicza József – Péter Zsolt

A KÁRHELYSZÍNI EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSRA TÖRTÉN FELKÉSZÍTÉS RENDSZERE, A DISASTER MEDIC KÉPZÉSI STRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA, HASZNOSÍTHATÓSÁGA

Mottó „Aegroto dum anima est, spes est (Amíg a beteg lélegzik, van remény)” Cicero

Absztrakt

A katasztrófavédelem munkatársai, a t zoltók els ként kerülnek kapcsolatba a bajbajutottakkal, legyen az egy t zeset, gépjárm baleset vagy más katasztrófahelyzet. Az életmentés els és egyetlen eleme a m veleti területen feladatot ellátó t zoltó. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek alapképzéseiben már eddig is megjelentek az egészségügyi jelleg képzések. A feladatokra történ felkészítés, egy mélyebb ismeretanyag és jártasságok elsajátítására sarkalta a katasztrófavédelem képzési szerveit, hogy speciálisan felkészített munkatársakkal rendelkezünk ezen a területen. A katasztrófavédelem, a t zoltóságok állományában speciális felkészültség egészségügyi munkatársakra elengedhetetlenül szükség van. A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar M veleti Medicina Tanszékével együttm ködve hoztuk létre a Disaster Medic képzési formát a kárhelyszíni els segélynyújtó rendszert.

Kulcsszavak: egészségügyi felkészítés; els segélynyújtás; DISASTER MEDIC; kárhelyszín; m veleti terület;

EDUCATION SYSTEM OF ON SITE MEDICAL AID, EDUCATION OF DISASTER MEDIC PERSONNEL

Abstract

Professionals of disaster management, firefighters are the first to get in contact with people in trouble, whether it is a fire, a traffick accident or other type of disaster. The first and only element of saving lives at the area of operation is the firefighter himself. Health and medical related material is already in the system of basic education of the professional disaster management operators. Training for difficult tasks, obtaining deeper and detailed knowledge and skills were the aims of the organs of disaster management to introduce better trained colleagues in this area. It is imperative to have well educated and trained health professionals in the staff of firefighters and disaster managers. We have created the DISASTER MEDIC training system to teach the provision of first aid at the disaster scene in co-operation with the Chair of Operational Medicine, Faculty of General Medicine at the University of Pécs.

Key words: medical training, provision of first aid, DISASTER MEDIC; disaster scene; area of operation

1. A KÁRHELYSZÍNI EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS JELENTŐSÉGE

A tűzoltók szolgálati feladatai között gyakran előfordulnak olyan káresetek, mikor egy vagy akár több ember élete is veszélybe kerül. A beavatkozás közben különböző körülmények nehezíthetik tovább a mentést és nem ritka az sem, hogy a sérült ellátására érkező mentőegységek, nem tudják vagy a mentőveleti területre történő belépésük tilalma miatt nem lehetséges számukra azonnal elkezdni az ellátást. Továbbá fontos még megemlíteni azt, hogy életveszélyes környezetben végrehajtásra kerülő egészségügyi beavatkozásokat nem tudnak végezni, mivel a felszerelésük nem teszi lehetővé erre alkalmassá. Az ilyen jellegű körülmények hosszabb-rövidebb egészségkárosodás nélküli elviseléséhez a katasztrófavédelmi szervek rendelkeznek védőfelszereléssel, a mentők viszont nem. Ezen feltételek között **az életmentés első és egyetlen eleme a mentőveleti területen feladatot ellátó tűzoltó**. Ennek alapján rendkívül fontos az, hogy tegyük képessé beavatkozó állományt az elsőleges egészségügyi ellátásra, pozicionálásra, és a szakszerű kimentésre.

Az általános elsősegélynyújtó feladatok elméleti és gyakorlati ismereteinek alkalmazásával, a fentiekén túl egyértelműen növelhető a tűzoltási, mentési feladatok során kialakuló veszélyhelyzetek gyors és szakszerű elhárítása, továbbá a beosztott tűzoltók ilyen jellegű felkészítésével a biztonságuk mértéke is.

2. AZ EGÉSZSÉGÜGYI FELKÉSZÍTÉS SZEGMENSEI A KATASZTRÓFAVÉDELMI SZERVEKNÉL

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek alapképzéseiben már eddig is megjelentek az egészségügyi jellegű képzések. A **Tűzoltó II.** részszakképesítés megszerzése során Munka-, környezet-, tűzvédelmi és egészségügyi alapok elnevezésű tantárgy keretében, 14 tanórán belül sajátítják el a tűzoltó jelöltek a sérülések felismerését, a sérültek kimentését, az alapvető elsősegélynyújtási ismereteket és fogásokat (1. számú kép).

A **T zoltó I.** szakképesítés követelményrendszerében már sokkal markánsabban megjelenik a sérültekkel történ foglalkozás, hiszen követelmény, hogy felismerje a tanuló a traumás sérüléseket, tudjon végrehajtani sebkötözést, végtagrögzítést, stabilizálást, ezen felül alapvet en a szállításhoz, kimentéshez kapcsolódó teend ket ismerik meg. Többek között legyen képes a sérültekkel kommunikálni, ismerje meg a gyerekek, cselekv képességükben korlátozottak mentésének különleges szabályait. Az összetett tananyag egészségügyi- és az ehhez szorosan kapcsolódó szakmai feladatokról egyaránt ad ismereteket az alábbi tantárgyak keretében. Az els segélynyújtás feladataira is felkészít, továbbá a vízben és jégben mentési ismeretek (16 tanóra), a káreseti els segélynyújtás (10 tanóra), személy, tárgy és önmentési ismeretek (16 tanóra), valamint veszélyes technológiák, veszélyes anyagok jelenlétében történ beavatkozások (8 tanóra) tantárgyi programja.

A **Szerparancsnoki képzés** keretében szintén megjelenik a kett sség szakmai és els segélynyújtási ismeretek kapcsán, azonban kifejezetten a parancsnoki oldalról közelíti meg a sérültek ellátását, mentését 14 tanóra keretében. A sérültek osztályozása, mentése, ellátása már vezet i, kárhelyszín-parancsnoki szemszögben mutatja be a feladatokat.

A **Rendészeti Szervez T zoltószervez** elágazás szakképzés során Munka-, környezet-, t zvédelmi és egészségügyi alapok elnevezés tantárgy 14 tanórán keresztül felkészíti a leendő tiszteket arra vonatkozóan, hogy milyen el írásokat, balesetvédelmi szabályokat alkalmazzanak és miket tartassanak be az alárendeltségükben lévő állománnyal.

3. A DISASTER MEDIC KÉPZÉSI RENDSZER FELÉPÍTÉSE

A fenti feladatokra történ felkészítés, egy mélyebb ismeretanyag és jártasságok elsajátítására sarkalta a katasztrófavédelem képzési szerveit, hogy speciálisan felkészített munkatársakkal rendelkezünk ezen a területen.

Megvizsgálva más rendvédelmi szervek ez irányú felkészítési rendszerét (**rend rség - Police Medic**) jutottunk el arra a következtetésre, hogy a katasztrófavédelem, a t zoltóságok

állományában speciális felkészültség egészségügyi munkatársakra elengedhetetlenül szükség van.

A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar M veleti Medicina Tanszékével együttm ködve hoztuk létre a Disaster Medic képzési formát, állomány felkészítési rendszert (1. számú ábra).

A kárhelyszíni els segélynyújtó rendszer többszint , a szintek igazodnak a katasztrófavédelem mentési területének szintjeihez és az ott meglév létszámigényekhez, ebb l az els szint a katasztrófavédelmi **kárhelyszíni els segélynyújtó alaptanfolyami végzettség (Disaster Medic 1)**.

A tanfolyam 8 órás képzés, amely feljogosítja, hogy a kárhelyszínen - t zoltási és/vagy m szak mentési kárterületen - a tanfolyami végzettséggel rendelkező t zoltó **általános els segélynyújtó tevékenységet végezhet önállóan is**.

A második szint a katasztrófavédelmi **kárhelyszíni els segélynyújtó szaktanfolyam, (Disaster Medic 2)**, amelyen már széles vertikumú egészségügyi és taktikai felkészítést kapnak a résztvevők és **kárhelyszíni körülmények között, extrém szituációban, eszköz nélkül és speciális ment eszközökkel végrehajtott mentési és els segély nyújtási feladatokat** is el tudják végezni (2. számú kép). A tanfolyam 80 órás és 50-50 %-ban els segélynyújtással összefügg és mentéstaktikai foglalkozásokból tevődik össze.

Szakmailag indokolt, hogy hosszútávon, rajonként legalább egy-két t zoltó rendelkezzen ezzel a végzettséggel, mert így érhető el, hogy minden beavatkozásnál szakképzett els segélynyújtó van a veszélyes övezetben, aki támogatást tud nyújtani a rászorultaknak (3. számú kép).

A harmadik, egyben legmagasabb szint a katasztrófavédelmi **kárhelyszíni els segélynyújtó instruktori végzettség (Disaster Medic 3)**. Az instruktorok feladata a központilag kidolgozott és kiadott els segélynyújtó felkészítési program alapján az els segélynyújtó alaptanfolyamok (Disaster Medic 1) megszervezése és lebonyolítása, valamint az állomány egészségügyi képzéseiben, továbbképzéseiben való részvétel. A gyakorlati oktatásban a szaktanfolyami végzettség ek is részt vehetnek.

A kárhelyszíni első segélynyújtó rendszer létrehozásának első lépésében a leendő oktatók, vagyis az instruktorok felkészítése történt meg, akik valamilyen egészségügyi, illetve első segélynyújtó szakmai – első sorban mentő-ápolói – elkövettség birtokában dolgoznak a katasztrófavédelmi szervek állományában (4. számú kép). Ezek a továbbiakban – a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Munkaügyi Medicina Tanszék orvosainak, oktatóinak felügyeletével – alaptanfolyamokat szervezhetnek és tarthatnak a helyi szervek beavatkozási állománya számára.

Az **instruktori képzésen** a résztvevők **oktatás-módszertani, egészségügyi, mentési és mentéstaktikai elméleti és gyakorlati ismereteket kaptak** (5. számú kép), a felkészítés zárásaként vizsgát tettek.

4. A DISASTER MEDICEK (MEDICÁK) ALKALMAZÁSÁNAK LEHET SÉGEI AZ ÁLLOMÁNY FELKÉSZÍTÉSÉBEN

A Disaster Medic program **els rend célja a készenléti beavatkozási állomány szakszer felkészítése** a kárhelyszíni els segélynyújtásra. Annak érdekében, hogy ennek szakszer végrehajtásához rendelkezzenek használható tudással, a képzéssel rendelkező és jelentős szakápolói, mentőápolói tapasztalattal rendelkező tiszti állomány **kiképzési feladatokban való részvételét** az alábbiak szerint célszerű felépíteni.

Az oktatói tevékenység begyakorlásához didaktikailag hasznosnak látszik a Katasztrófavédelmi Oktatói Központ képzési programjaiba való bekapcsolásuk lehetőségének megteremtése a Tiszti II. és a Szerparancsnoki szakképzés keretében.

Fontos szerepet kaphatnak a Gépjárművezetési alaptanfolyam I. moduljában (tiszti gépjárművezetési felkészítés) els segélyismeretek oktatása során.

További lehetőség, hogy a belügyi továbbképzési rendszerben nyilvántartásba vett tanfolyam programjában kijelölt állomány számára önállóan továbbképzéseket vezethetnek le. A készenléti jellegű szolgálatot ellátó állomány részére a folyó kiképzési évben 8 órás továbbképzésként az életveszély-felismerése, katasztrófavédelmi **kárhelyszíni els segélynyújtó alaptanfolyam** megtartására kerülhet sor.

A képzéseket végrehajtó instruktori állomány ezt a tevékenységet munkaköri feladatain túl látja el, ezért valamilyen formában külön díjazásban célszerű részesíteni őket, ezen oktatási tevékenység végrehajtásáért, mely motivációs tényezőként sem elhanyagolható.

A Police Medic tanfolyamot végzett állomány részére összeállított police medic táskamintájára, a Disaster Medic 2-3. képzést végrehajtott állomány részére **mentési sérültellátó táská** beszerzése szükséges és elengedhetetlen a feladatok szakszerű ellátása érdekében, amelynek egészségügyi szempontból szükséges és indokolt összetétele jelenleg kialakítás alatt áll.

5. ÖSSZEGZÉS

A további tervek alapján szeretnénk, hogy **minden a kárhelyszíni beavatkozásban részt vevő t zoltó** rendelkezzen alapszint els segélynyújtói gyakorlattal. Minden t zoltó szeren legalább egy, magas szint en felkészített els segélynyújtó, illetve kirendeltségenként 2-3 év távlatában legalább egy instruktort teljesítsen szolgálatot.

A fentiek kialakításával teljesíthet vé válik a szakmai munkavégzés, kárhelyszíni tevékenység során azon Cicerói gondolat, hogy:

„Aegroto dum anima est, spes esse dicitur (A betegbe mindig reményt kell önteni)”

6. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. **2011. évi CXXVIII. Törvény** 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
2. **1996. évi XXXI. Törvény** 1996. évi XXXI. törvény a t z elleni védekezésről, a m szakai mentésről és a t zoltóságról
3. **6/2016. (VI.24.) BM OKF utasítás** 6/2016. (VI.24.) BM OKF utasítás a T zoltás-taktikai Szabályzat és a M szakai Mentési Szabályzat kiadásáról
4. **9/2015. (III. 25.) BM rendelet** 9/2015. (III. 25.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, az önkormányzati és létesítményi t zoltóságoknál, az önkéntes t zoltó egyesületeknél, valamint az ez irányú szakágazatokban foglalkoztatottak szakmai képzési követelményeiről és szakmai képzéseiről
5. **4/2012. (XII. 29.) ORFK utasítás.** az általános rendrségi feladatok ellátására létrehozott szerv mélységi ellen rzési és közterületi támogató alegységeiről
6. aok.pte.hu/hu/galeriak/galeria/701 (letöltés időpontja: 2016. december 07.)
7. www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=4432 (letöltés időpontja: 2016. december 09.)
8. www.bm-tt.hu/assets/letolt/e5konf/nap11I/7_Dr%20Rendeki_Dr_Vajda.pptx, (letöltés időpontja: 2016. december 12.)

Dr. Gubicza József

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Humán Szolgálat Oktatásigazgatási és
Kiképzési Főosztály

Ministry of the, National Directorate General Disaster Management, Hungary

Service for Human Resources Section for Education

jozsef.gubicza@katved.gov.hu

orcid.org/0000-0003-2237-5308

Péter Zsolt

BM OrszágosKatasztrófavédelmi Főigazgatóság Humán Szolgálat Oktatásigazgatási és
KiképzésiFőosztály

Ministry of the,National Directorate General Disaster Management,Hungary

Service for HumanResources Section forEducation

zsolt.peter@katved.gov.hu

orcid.org/0000-0002-9690-5706

Lektorálta

Dr. habil Koródi Gyula t. alezredes, egyetemi docens

NKE Katasztrófavédelmi Intézet

Diriczi Miklós t. ezredes, c. f. iskolai docens

Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, igazgató-helyettes

Fotók: Neumann György t. alezredes (KOK)

Forrás:www.katasztrofavedelem.hu

1. számú Újraélesztési gyakorlat

2. számú Mentés a kárhelyszínen

3. számú Disaster Medic felkészítés kárhelyszíni körülmények között

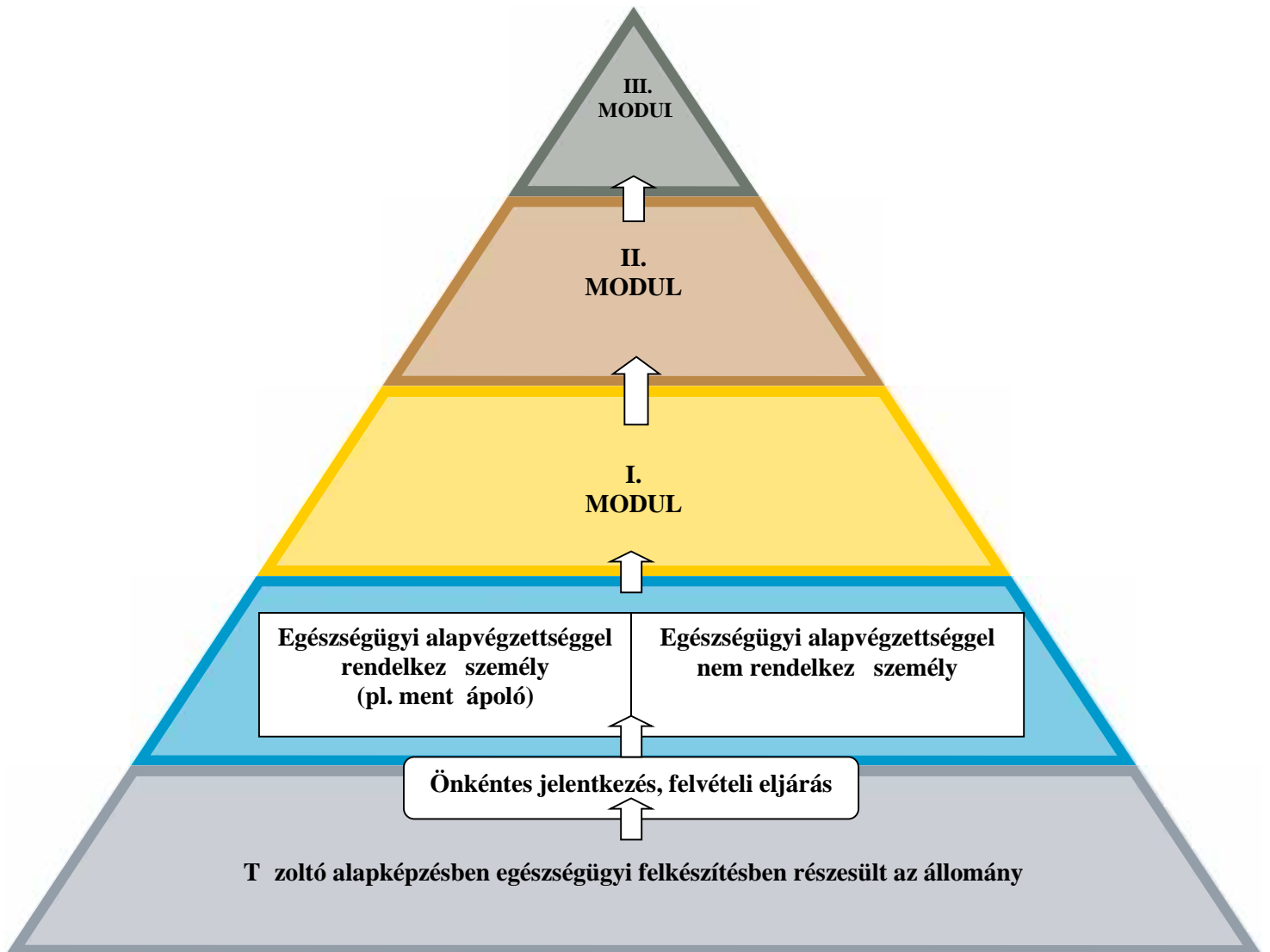

4. számú Disaster Medic felkészítés

5. számú Kárhelyszíni taktikai képzés

Disaster medic felkészítés rendszere (elvi vázlat)

1. számú ábra